

Opstartchecklist

Van voorbereiding en opstart extra lesuren naar een stabiele werking

Ondersteunende tool bij het draaiboek Extra taallessen Nederlands

DOEL

Deze checklist kan helpen om de opstart van de extra lesuren Nederlands stap voor stap voor te bereiden. Doorloop ze op afgesproken momenten in het schooljaar. Vink af wat in orde is en markeer wat nog actie vraagt. Niet elke stap is mogelijk haalbaar binnen elke schoolcontext. Deze checklist hoort bij hoofdstuk 4 van [het draaiboek](#) en ondersteunt de praktische voorbereiding van de beschreven tijdslijn.

1. VOOR DE ZOMER: MAAK DE ORGANISATIE KLAAR

Tegen mei

- ☐ We weten hoeveel extra uren Nederlands de school ontvangt.
- ☐ Er is één persoon die de opstart en samenhang bewaakt.
- ☐ Het is duidelijk wie instaat voor:
 - het verzamelen van beslissingen uit het basisonderwijs;
 - de rooster- en groepsorganisatie;
 - de taalscreening;
 - de voorbereiding van de klassenraad;
 - de communicatie met leerlingen en ouders;
 - de registratie en opvolging.
- ☐ We hebben een inschatting gemaakt voor een laag, gemiddeld en hoog aantal leerlingen.
- ☐ We hebben mogelijke lesgevers, lokalen en roostermomenten verkend.
- ☐ We weten wat we doen wanneer er meer of minder leerlingen zijn dan verwacht.
- ☐ De belangrijkste momenten voor screening, klassenraad en evaluatie staan voorlopig in de schoolkalender.
- ☐ Er is afgesproken hoe later ingestroomde leerlingen worden toegevoegd zonder de bestaande werking volledig te herorganiseren.
- ☐ Er is een noodscenario voor uitval of langdurige afwezigheid van de lesgever.

2. JUNI TOT AUGUSTUS: BEREID DE INSTROOM VOOR

- ☐ We hebben afspraken met basisscholen over het doorgeven van formele beslissingen.
- ☐ We vragen naast de beslissing ook kort naar:
 - de belangrijkste taalnoden;
 - eerdere ondersteuning;
 - een aanpak die goed werkte;
 - relevante sterktes en helpende strategieën.
- ☐ We weten via welk veilig kanaal de informatie wordt ontvangen.
- ☐ Er is een voorlopige lijst van leerlingen met een beslissing uit het basisonderwijs.
- ☐ We maken een duidelijk onderscheid tussen:
 - leerlingen met een formele beslissing;
 - leerlingen bij wie alleen signalen of mogelijke taalnoden bekend zijn.
- ☐ Voor leerlingen met een beslissing uit het basisonderwijs zijn voorlopig drie lesuren ingepland.
- ☐ Er is een voorlopig rooster en een voorlopige groepsindeling met ruimte voor wijzigingen.

- ☐ De mogelijke lesgever en de personeelsadministratie zijn voorbereid.
- ☐ Er is een korte en begrijpelijke communicatie voor leerlingen en ouders voorbereid.

3. VOOR DE EERSTE SCHOOLDAG: BEREID DE SCREENING VOOR

- ☐ Het screeningsinstrument en de afnameperiode zijn bepaald¹.
- ☐ Het is duidelijk wie de afname organiseert en wie technische ondersteuning biedt.
- ☐ Er is een inhaalmoment voorzien voor afwezige of later ingestroomde leerlingen.
- ☐ Lokalen, toestellen, internetverbinding en ander materiaal zijn gecontroleerd.
- ☐ Leerlingen krijgen vooraf een eenvoudige uitleg over het doel van de screening.
- ☐ We weten waar de resultaten en relevante afnameomstandigheden worden geregistreerd.
- ☐ Er is afgesproken wie de resultaten bekijkt en analyseert.
- ☐ Het is duidelijk wanneer bijkomende observaties of de ondersteunende kijkwijzer nodig zijn.

Belangrijk: de taalscreening is één informatiebron. Een score alleen leidt niet automatisch tot een beslissing over extra taallessen Nederlands. Gebruik de fiche 'brede taalscreening' en 'kijkwijzer brede beeldvorming en klassenraad' voor meer informatie en ondersteuning bij het breed in beeld brengen van talenten en noden van leerlingen.

4. EERSTE TWEE WEKEN VAN SEPTEMBER: START EN VERZAMEL EEN EERSTE BEELD

Leerlingen met een beslissing uit het basisonderwijs

- ☐ De definitieve lijst met beslissingen is gecontroleerd.
- ☐ Deze leerlingen starten zo snel mogelijk met drie uur extra Nederlands.
- ☐ Leerling en ouders weten waarom, wanneer en bij wie de lessen plaatsvinden.
- ☐ Aanwezigheden worden vanaf de start opgevolgd.
- ☐ De leraar beschikt over de belangrijkste informatie uit de overdracht.
- ☐ Er is zicht op voorlopige taalnoden.
- ☐ De screening wordt gebruikt om de inhoud en aanpak van de lessen te verfijnen, niet om de beslissing opnieuw te nemen.

Alle eerste instromers

- ☐ De verplichte taalscreening is afgenomen bij alle leerlingen voor wie ze geldt.
- ☐ Afwezige of later ingestroomde leerlingen krijgen een inhaalafname.
- ☐ We bekijken de resultaten samen met overdracht, observaties, leerlingtaken en andere relevante gegevens.
- ☐ Leerlingen bij wie verdere beeldvorming nodig is, zijn geïdentificeerd.
- ☐ Vakleraren geven alleen waar nodig een kort, concreet voorbeeld uit een echte schooltaak.

De tijdslijn in hoofdstuk 4 van het draaiboek koppelt deze fase aan een snelle start voor leerlingen met een beslissing uit het basisonderwijs via eerste observaties, communicatie en voorlopige focusdoelen.

5. EIND SEPTEMBER OF BEGIN OKTOBER: BESLIS EN STABILISEER

- ☐ De secundaire klassenraad bespreekt alleen leerlingen voor wie voldoende brede informatie beschikbaar is.
- ☐ De taalnod is concreet beschreven.
- ☐ De impact op leren en studievoortgang is duidelijk.
- ☐ De klassenraad beslist gemotiveerd over:

¹ Concreet betekent dit:

- We weten welke taalvaardigheden en deelvaardigheden het instrument wel en niet meet.
- We gingen na voor welke leeftijd en doelgroep het instrument bedoeld is.

- geen bijkomende maatregel;
 - een andere tijdelijke taalmaatregel;
 - één, twee of drie uur extra Nederlands.
- ☐ Per leerling zijn maximaal drie onderbouwde focusdoelen vastgelegd.
- ☐ De startdatum en het eerste evaluatiemoment zijn bepaald.
- ☐ Leerling en ouders zijn duidelijk geïnformeerd.
- ☐ Het rooster en de groepsindeling zijn aangepast aan de definitieve beslissingen.
- ☐ Voor elk structureel lesuur is duidelijk:
- welke leerlingen het volgen;
 - wie de les geeft;
 - wanneer het plaatsvindt;
 - welke taalfocus centraal staat.
- ☐ Aanwezigheid en voortgang worden in bestaande systemen opgevolgd.
- ☐ Overleg, analyse, screening en materiaalontwikkeling worden niet als leerlinggerichte extra lesuren geregistreerd.

De tijdslijn in hoofdstuk 4 van het draaiboek koppelt deze fase aan gemotiveerde klassenraadbeslissingen, een definitief rooster, focusdoelen, evaluatiemomenten en een duidelijke koppeling tussen uren en leerlingen.

6. OKTOBER OF NOVEMBER: EERSTE KORTE TERUGBLIK

- ☐ De lessen vinden plaats zoals gepland.
- ☐ De groepsgrootte en groepssamenstelling zijn werkbaar.
- ☐ Leerlingen nemen voldoende deel en afwezigheden worden opgevolgd.
- ☐ De focusdoelen sluiten aan bij de vastgestelde taalnoden.
- ☐ Er zijn eerste signalen van groei of beter strategiegebruik. Zo kunnen leerlingen bijvoorbeeld:
- in begrijpelijke taal benoemen waar ze aan werken;
 - aangeven welke ondersteuning hen helpt;
 - aangeven in welke les of taak de aangeleerde strategie gebruikt kan worden;
 - ...
- ☐ Waar transfer een doel is, is er korte feedback uit minstens één ander vak.
- ☐ Kleine aanpassingen aan inhoud, ondersteuning of groepsindeling zijn uitgevoerd waar nodig.
- ☐ Een wijziging van het verplichte aantal uren wordt steeds opnieuw door de klassenraad beslist.

SNELLE EINDCHECK

De opstart is in orde wanneer de school op alle onderstaande vragen ja kan antwoorden:

- ☐ Weten we welke leerlingen extra Nederlands volgen en waarom?
- ☐ Krijgen leerlingen met een beslissing uit het basisonderwijs drie uur aangeboden?
- ☐ Is de screening zorgvuldig georganiseerd en breed geïnterpreteerd?
- ☐ Zijn bijkomende beslissingen gemotiveerd door de secundaire klassenraad?
- ☐ Is elk structureel uur gekoppeld aan leerlingen, een lesgever en een taalfocus?
- ☐ Weten leerlingen en ouders wat het traject inhoudt?
- ☐ Zijn aanwezigheid, doelen en evaluatiemomenten opgenomen in bestaande systemen?
- ☐ Is voor alle betrokken medewerkers duidelijk welke ondersteunende tool waarvoor wordt gebruikt?
- ☐ Is duidelijk wat we bij het eerste evaluatiemoment opnieuw bekijken?

SAMENHANG MET DE ANDERE MATERIALEN

Het **draaiboek Extra taallessen Nederlands** vormt de basis. De [bijhorende tools](#) ondersteunen specifieke stappen. Vertrek bij het gebruik ervan steeds van eigen noden en wat past in de eigen schoolcontext. Registreer zoveel mogelijk in bestaande systemen.

- A. Opstartchecklist: Van voorbereiding en opstart extra lesuren naar een stabiele werking**
- B. Fiche taalscreening: Van verplichte taalscreening naar breed onderbouwd startbeeld
- C. Kijkwijzer: Van informatie naar een doelgerichte brede beeldvorming en klassenraad
- D. Didactische fiche: Van taalnood naar effectieve impact op de klasvloer